

zení — a jen o takovou jde — nemůže nikdy zvracet zásady, na nichž spočívají předpisy hmotného práva, zde tedy předpisy o přípustnosti rozluky.»

Nejvyšší soud byl by se mohl zběžným nahlédnutím do Tilschovy knihy »Einfluss der Civilprozessgesetze auf das materielle Recht« přesvědčiti, že jeho kategoricky prohlášená zásada (na konci rozsudku citovaná) jest velmi problematičtá, ne-li úplně nesprávná. § 17 však naprosto neobsahuje pouhou »úpravu řízení« — nýbrž poskytuje jedinou možnou záchranu nešťastnému »vinníku«, aby se ubránil libovůli »nevinného« — bez konce. Nejvyšší soud naprosto zapomněl, vyrovnati se s první větou § 17 »může každý manžel...« A jestliže již v první půli rozsudku druhou větu § 17 pomocí prováděcího nařízení a slov důvodové zprávy pokroutil — zde v tom pokračuje způsobem skutečně úžasným. Touto dedukcí vnáší do jednoduchého § 17 takový rozpor, jaký by v něm nikdo nenašel, kdyby tento jedinečný rozsudek nečetl.

A výsledek? Manžel ženy, která provozovala kuplířství — vedla zhýralý život, jak to sám nejl. soud vykládá — a jehož manželství jest úplně rozvráceno, jak konstatují rozsudky všech tří stolic, zůstane ve stavu rozvodu, dokud tato jeho manželka nebude chtít. Neboť jeho »převážná vina« je nejl. soudem konstatována. (Ale jak tedy mohl docíliti rozvodu? Či snad žalovala o rozvod sama jeho manželka? Mám za to, že nedobrovolný rozvod byl povolen na základě manželovy žaloby. V reprodukci věci ve sbírce rozhodnutí to není výslovně uvedeno, ač to je věc závažná a měla by se vždycky výslovně konstatovat.) Žalovati o rozluky bude tedy málo slibným a velmi drahým pokusem. A tak bude záviseti manželova budoucnost na svolení manželčině — a svolení její bude záviseti... na čem? To ať si domyslí každý podle svých zkušeností, uváže při tom mravní kvalifikaci ženy, která se živila vydíráním děvčat svedených ke smilstvu... To jest ratio legis § 17 rozl. zák.?

Rozsudek č. 4509 sb. obsahuje řadu těžkých a podle mého mínění zbytečných a sotva omluvitelných omylů. Bude platit jako »autentická interpretace« zákona v odporu k ustanovení § 12 obč. zák.? Půjdu soudy touto cestou? Pak by bylo lépe, podobné rozsudky neotiskovati ve sbírce rozhodnutí.

F. KOVÁŘ:

O zkušenostech

o zvláštní dědické posloupnosti v rolnické usedlosti střední velikosti dle zákona ze dne 7. srpna 1908 č. 68 z. z., a návrh na jeho zrušení, nebo změnu.

Z jara 1925 byla zahájena vládní anketa o návrhu zavést na Slovensku a Podkarpatské Rusi zákonné opatření podobné českému zákonu o zvláštní rolnické posloupnosti.

Stalo se z příčiny, že v oněch zemích u projednávání pozůstalostního dohoda dědická převzetím usedlosti selské jedním dědicem proti peněžní výplatě druhým dědicům není obvyklá a nepraktikuje se a že se majetek nemovitý tříští.

Tenor dotazu zněl ve směrech, jsou-li normy zákona vhodné, objevují-li se v praxi některé jeho nedostatky a jaké, nevyhovují-li některá jeho ustanovení potřebám

a názorům lidu, jakých změn bylo by třeba, aby se zadosťučinilo pochybnostem o stylisaci a je-li při projednání dle všeobecných pravidel ustálený zvyk přenechat usedlost jednomu ze spoludědiců na místě dělení na různé díly mocnějším než-li nucení k tomu zákonem.

Na to budíž odpověď i příslušníka stavu notářského. Za doby patrimoniální a poddanského svazku bylo zcizování a dělení selských statků omezeno.

Dědění selských usedlostí bylo upraveno patenty ze dne 11. srpna 1770 a ze dne 26. května 1791 a vzhledem ku § 761 obč. zák. dotýčnými politickými předpisy.

Tehdáž ujímal usedlost také jen jeden nápadník a vyplácel ostatním malé peněžní díly tak, aby jenom on obstál jako sedlák, kdežto ostatní se stávali nádenníky, podruhy, domkáři atd.

Po uvolnění poddaných poměrů nehodila se vázanost ve zcizování, dělení a dědění selských majetků do nové doby a byla zrušena ve všech zemích bývalé říše rakouské příslušnými zemskými zákony ku říšským zákonům ze dne 21. prosince 1867 č. 142 ř. z. a ze dne 20. prosince 1869 č. 152 ř. z.

Jako se stává po každém uvolnění dřívějších pout, nastala doba marnotratnická a požitkářská; přemnozí sedláci a jejich přívrženci a přemlouváči hráli hazardní hry v karty, oddali se pití strojených a dráždivých nápojů, zadlužovali se a prohrávali a propíjeli statky, prováděly se časté a hromadné parcelace a rozbíjení přemnohých selských celků.

Přemnoho selských rodin zchudlo.

Dělo se tak u těch, kteří trpěli nedostatkem pevné povahy a vůle, honěním se po požitcích, neúctou ku práci a šetrnosti, špatným příkladem otců a sváděním a přemlouváním jejich dorostu se strany nekalých a nesvědomitých živelů.

A přece přes to vše selský stav nevyhynul, neboť toho, co utratili karbaníci a pijani nabyli pracovití, střídmí a šetří ať si sedláci ať si domkáři a jiní drobní lidé, z nichž většina, pokud snesla zadlužení nákupního, sesílila, dluhy splácela a menší větší rolnické usedlosti pro nové potomstvo založila.

Vláda rakouská nehledíc k tomuto přirozenému vyrovnávání se mezi duševně a povahově slabšími a silnějšími a domnívajíc se, že by následkem oněch liberálních zákonů z r. 1867 a 1869 mohla nastati katastrofa pro selský stav jako jeden ze silných základních pilířů státu, přichystala k domnělému odstranění toho zla zase nové obmezení pro selské příslušníky říšským zákonem ze dne 1. dubna 1889 č. 52 ř. z. pro případ dědění, když to bude přijato zemskými zákony.

Po sebrání statistických dat, po poradách zemědělské rady, zemského výboru a sněmu vyšel zákon ze dne 7. srpna 1908 č. 68 z. z. s účinkem od 7. ledna 1909 o nové zvláštní dědické posloupnosti v rolnické usedlosti střední velikosti v Čechách.

Tento zákon jest k udržení pevného a silného stavu selského naprosto bezvýznamný, zbytečný, těžkopádný a svobodnou dohodu volných i zletilých dědiců zadržující.

V mé praxi jako notáři a soudnímu komisaři přihodily se mi četné případy, že se nápadníci dohodovali, že někteří z nich obdrží na místě peněžních podílů ty které pozemky a že jeden ujme statek s ostatními pozemky, což ale nebylo přijato na soud ani krajským ani nejvyšším soudem s odůvodněním, že zemský zákon z r. 1908 jest obligatorní a nekompromisní.

Obyčejně se to pak obcházelo, obchází a bude obcházeti tím, že sice jeden z nápadníků stane se dohodou nebo jinakým ustanovením příjemcem celku, ale zvláštními listinami o smlouvách odstupních, trhových atd. odstoupí nebo prodá některé partie statkové těm aneb oněm z ostatních nápadníků po většině místo peněžních dílů.

Půdy chtivost i potřebnost ostatních se objevuje dosti často i při těchto nucených dědických nápadech jen na jednoho a přes zákonní nucenost se dovede jí vyhověti.

Následkem toho je snaha zákona nejen nelogickou, nýbrž, co nejvíce proti nutčímu zákonu padá na váhu, zatěžuje účastníky zbytečnými dvojími poplatky z převodu vlastnictví a těžkou zemskou a obecní dávkou z přírůstku hodnoty, když se přenechání pozemkové nemělo státi dědickou dohodou v protokole projednacím.

Selský stav udrží se čím dále tím více jeho vzestupujícím vzděláváním se, pak povahovostí a řekněme i moderní organisovaností (třeba na úkor nerolníků) — avšak nebude to nikdy nějakým nutčím a omezujícím zákonem ve volné zcizitelnosti, dělitelnosti a děditelnosti půdy.

Pochopená a rozumná abstinence od alkoholu, karbanu, přepychu, parády a jiných zde nejmenovatelných škodlivin udrží stav selský, — kdežto projednávaný nutčí zákon onomu dobrovolnému léku nikdy se nevyrovná.

Tak tomu má též býti na Slovensku a Podkarpatské Rusi, kde nejlepším zákonem bude zvednutí vzdělání lidu ke střídmosti a moudré abstinenci a tím ku blahobytu.

Nelze zachovávat nedochůdčata selských seniorátů, když se fideikomisy velkostatkářů zrušují a když pozemková reforma drobí velké i menší pozemkové celky pro silnější se zbytkovými statky a pro slabší přidělem drobným, z čeho se vyvine zase jen zdravý stav selský volným zcizováním, dělením, zcelováním a děděním.

Nezbývá jiného, než-li nemoderní zákon o nucené selské posloupnosti zase zrušiti, jako byly zrušeny ony patenty zřepu uvedené a přežilé, — neb aspoň změniti a doplniti v tom směru, že jest súčasťným dědicům volno o ujmoutí pozůstalostních nemovitostí se také dle jejich potřeb a poměrů jinak dohodnouti.

Jest na notářích, aby se jejich stavovská kolegia vzhledem ku přípustnosti dle § 134 odstavce 2. notářského řádu o odstranění shledaných vad a pak o návrzích zákonodárných usnesla písemně i ústně působiti za účelem zrušení nebo změny řečeného zákona.

JUDr. JAROSLAV ČULÍK:

Notářstvo v jazykovém nařízení.

Ve stať uveřejněnou pod tímto titulem v předešlém čísle vloudilo se několik tiskových chyb. Chyby menší zajisté čtenář postřehl. Podstatnou však a smysl rušící chybou jest, že uvedena byla na str. 12. sloupci prvému na 39. řádce slova »II. stolice« na místě správně »I. stolice«.

K četným dotazům ve schůzi pražského odboru Spolku notářů československých, konané dne 27. února t. r. a k dalším mně přímo došlým dotazům pokládám za nutno odpověděti a podati další vysvětlení.

Předem pokud se týká soudního komisařství dlužno míti na paměti, že státním jazykem jest pouze jazyk če-

skoslovenský a že tudíž v tomto jazyku vždy a u všech soudů musí býti sepsána hlava protokolu, dále přítomné osoby a veškerá prohlášení soudu, pokud nejsou vyřízením návrhů stran.

U soudů bez jazykové menšiny nutno celý protokol i návrhy stran a jejich vyřízení sepisovati pouze v jazyku státním. U soudů s jazykovou menšinou 20%ní možno návrhy příslušníků jazykové menšiny uvésti pouze v jazyku této menšiny (na př. dědické přihlášky) a vyřízení těchto návrhů dlužno pojmati v jazyku státním a menšinovém. Veškerý ostatní obsah protokolu musí býti sepsán opět v jazyku státním. U soudů s jazykovou menšinou dvoutřetinovou může vyřízení těchto návrhů stran (příslušníků jazykových menšin) tehdá, jsou-li všichni účastníci příslušníky jazykové menšiny, státi se pouze v jazyku menšinovém. U všech soudů vůbec dlužno pouze v jazyku státním sepisovati protokol o soupisu a odhadu svršků, o odhadu nemovitostí, o inventáři a celém projednání pozůstalostním, pokud netýká se návrhu a vyřízení stran. Tomu nasvědčuje výnos Ministerstva spravedlnosti ze dne 5. září 1924 č. 36.029/24, v němž projevilo ministerstvo názor, že zájemní protokoly dlužno sepisovati pouze v jazyku státním, poněvadž nelze je pokládati za vyřízení návrhů a analogicky nelze pokládati za vyřízení návrhů sepisování inventáře a odhadu. — Podle toho také jest se zachovati notářům co soudním komisařům.

Nejvíce dotazů mně došlých týká se agendy osvědčovací.

Tu nejprve dlužno doplniti mé vývody týkající se povinnosti notářů osvědčovati pouze v jazyku státním. Měl jsem za to, že pouze v obvodu zemského soudu pražského nenalézá se žádný soudní okres s kvalifikovanou menšinou. Ze statistických dat však přesvědčil jsem se, že soudního okresu s kvalifikovanou menšinou 20%ní není také v obvodu krajského soud umladobole-slavského, táborského, uherskohradištského a na Slovensku, v obvodu Sedrie různoberské a trencínské. Proto náleží notářům, usazeným při okresních soudech v obvodu těchto krajských soudů a sedrií, osvědčovati pouze v jazyku státním.

Pokud se týká notářů ostatních, platí ustanovení čl. 36. jaz. nař. Článek ten na první pohled nezdá se dosti jasným, neboť ustanovuje, že orgány, jichž působnost se vztahuje na několik soudních okresů, z nichž v některém jest jazyková menšina podle čl. 15. (20%ní) jsou povinny přijmouti od příslušníka jazyka menšiny podání v jejich jazyku jen tehdy, vztahuje-li se na věc, pro niž — jsou příslušny pro jejich vztah k okresu s jazykovou menšinou a mají vyřídit podání to jazykem státním a menšinovým.

Jest uvážiti, co znamenají slova: »vztahuje-li se na věc, pro niž jsou příslušny pro jejich vztah k okresu s jazykovou menšinou«.

Slovo »věc« není tu myšleno ve smyslu technickém, neživotném, nýbrž jako causa a dlužno zato míti, že notář jehož působnost vztahuje se též na soud. okres s 20% menšinou jazykovou, smí osvědčovati v jazyku státním a menšinovém jen tehdá, jestliže věc, o kterou jde, podle zásad o příslušnosti platných svými kořeny příslušnost určujícím tkví v onom okresu soudním, na který má vztah. Tak i rozhodnutí nejv. správ. soud. ze dne 11. září 1924 č. 4150 sb. 3348.

Předpokládá se tu:

1. že notář jest usazen v okresu, který nachází se